

Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до контрольної роботи
з дисципліни

«Міжнародна економічна діяльність України»
для студентів заочної форми навчання
напряму підготовки 6.030503 – «Міжнародна економіка»

Затверджено методичною
радою університету
протокол № від

Харків ХНАДУ 2015

Укладач: К.П. Болдовська

Кафедра міжнародної економіки

Навчальна дисципліна «Міжнародна економічна діяльність України» належить до нормативних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки бакалаврів галузі знань 0305 – «Економіка та підприємництво» за напрямом 6.030503 – «Міжнародна економіка». Ця дисципліна є невід’ємною складовою професійної підготовки бакалаврів з міжнародної економіки і надзвичайно актуальною у контексті посилення торговельної взаємодії національних економік в умовах прискореної глобалізації світового господарства.

Міжнародна економічна діяльність (МЕД) держави є цілісною системою господарських зв’язків між національними економіками різних країн, що належать до них або утворені суб’єктами господарського життя, а також міжнародними організаціями. У процесі такої діяльності реалізуються специфічні інтереси держави, які пов’язані з використанням переваг міжнародного співробітництва, поділу праці та факторного розміщення.

Метою навчальної дисципліни є формування системи теоретичних знань і набуття практичних навичок у галузі міжнародної економічної діяльності України та її регулятивного забезпечення.

Предмет навчальної дисципліни: система організаційно-економічних і регулятивних взаємовідносин суб’єктів господарювання в процесі реалізації та розвитку форм міжнародної економічної діяльності України.

Завдання навчальної дисципліни:

- вивчення сутності й особливостей міжнародної економічної діяльності, форм і методів міжнародного торговельного, інвестиційного і валютно-фінансового співробітництва;
- оволодіння принципами й інструментами регулювання міжнародної економічної діяльності на макрорівні і мікрорівні;
- набуття вмінь оцінювати стан, ефективність й перспективи участі України в інтеграційних процесах.

У результаті вивчення дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» студенти повинні

знати:

- теоретичні засади й особливості, загальні закономірності міжнародної економічної діяльності України як системи заходів;
- основні форми міжнародного торговельно-інвестиційного та валютно-фінансового співробітництва України з країнами світу, їх особливості на сучасному етапі;

- механізми досягнення рівноваги між національним товарним ринком, ринком праці, ринком грошей і міжнародними ринками;
 - формування загальної рівноваги між національною та міжнародною економікою та причини й фактори, які порушують цю рівновагу;
 - взаємозв'язки внутрішньоекономічних і міжнародних процесів;
 - економічні функції держави та основні принципи й інструменти регулювання міжнародної економічної діяльності України на макро- та мікрорівнях;
 - засади нормативно-правового регулювання й управління зовнішньоекономічними операціями на міжнародному рівні;
 - основні напрями геополітики України;
 - механізм співробітництва в умовах розвитку сучасних інтеграційних процесів та участі в них України;
- вміти:
- застосовувати загальноекономічні закономірності для аналізу проблем міжнародної економічної діяльності України;
 - досліджувати причини порушення основних макроекономічних пропорцій та прогнозувати динаміку макроекономічних показників;
 - здійснювати зовнішньоекономічні операції;
 - оцінювати вплив міжнародної економічної діяльності України на функціонування господарюючих суб'єктів країни та приймати економічно обґрунтовані рішення, які б враховували цей вплив:
 - оцінювати стан, ефективність і перспективи участі України в інтеграційних процесах;
 - аналізувати показники і фактори міжнародної конкурентоспроможності держави і національних підприємств.

I. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ»

Блок змістових модулів (розділ) 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Змістовий модуль (тема) 1

Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності

Предмет курсу: природа і визначення МЕД.

Поняття МЕД та її роль за сучасних умов розвитку України.

Принципи МЕД.

Відкрита економіка як економічна категорія. Принципові характеристики сучасної відкритої економіки.

Платіжний баланс: показник і фактор МЕД. Структура платіжного балансу.

Світове господарство та міжнародний ринок. Основні риси, що визначають природу світового господарства як системної цілісності.

Інтернаціональне співробітництво: форми та рівні.

Основні передумови участі України в міжнародній кооперації та в міжнародному поділі праці.

Змістовий модуль (тема) 2

Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні

Критерії класифікації суб'єктів МЕД.

Коло суб'єктів МЕД України відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Суб'єкти МЕД на мікроекономічному рівні. Цілі МЕД на підприємницькому рівні.

Суб'єкти МЕД на макроекономічному рівні. Основні цілі МЕД суб'єктів макрорівня.

Суб'єкти МЕД на між- або наддержавному рівні.

Основні органи, які здійснюють роль регуляторів МЕД.

Тенденції, які зумовлюють зростання значення наддержавних форм міжнародного економічного регулювання і транснаціональної підприємницької діяльності. Основні завдання і напрями діяльності міжнародних економічних організацій.

Змістовий модуль (тема) 3

Експорт і імпорт товарів

Торгівля товарами в системі МЕД.

Міжнародна купівля-продаж товарів: сутність операцій та їх різновиди.

Експортна діяльність в макро- та мікроекономічному вимірах.

Прямі та опосередковані експортно-імпортні операції. Реекспорт та реімпорт.

Українська специфіка експортно-імпортової діяльності. Факторні передумови міжнародної торгівлі України. Специфіка експортного потенціалу України. Імпортерна політика: загальні цілі та актуальні проблеми України. Структурні компоненти вітчизняного імпорту, системний взаємозв'язок між експортною та імпоротною складовими міжнародної торгівлі України. Геостратегічна специфіка національної участі в міжнародній торгівлі. Україна та міжнародні інститути регулювання торгівлі.

Блок змістових модулів (розділ) 2

ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ ДО СВІТОВИХ РИНКІВ

Змістовий модуль (тема) 4

Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні

Поняття міжнародної торгівлі послугами. Види міжнародних послуг та їх класифікація. Міжнародний ринок послуг та його особливості.

Науково-технічний прогрес як структуроутворюючий чинник розвитку сфери міжнародних послуг.

Інформаційні й електронні послуги як динамізуючий чинник міжнародної економічної діяльності.

Особливості становлення ринку послуг у відкритій економіці України.

Послуги посередників у міжнародній торгівлі. Поняття торговельно-посередницької діяльності. Юридичне забезпечення торговельного посередництва. Класифікація суб'єктів міжнародного посередництва.

Міжнародні послуги у сфері виробництва, кооперування та реклами. Поняття міжнародних технологічних послуг. Інжиніринг. Консалтинг. Франчайзинг. Реклама в МЕД.

Лізинг та інші орендні операції в міжнародному співробітництві. Поняття лізингу. Класифікація лізингових угод. Правове регулювання лізингу в Україні.

Міжнародні транспортні послуги. Сучасні тенденції розвитку транспорту в контексті світової динаміки. Україна в системі міжнародних транспортних комунікацій. Геостратегічні перспективи транспортного забезпечення міжнародного співробітництва України. Морський та річковий транспорт: світові тенденції та українські реалії. Залізничний транспорт: сучасні тенденції та роль у міжнародній економічній діяльності. Міжнародні автоперевезення. Авіатранспортні сполучення: стан та перспективи розвитку. Трубопровідний транспорт України. Роль транспорту для міжнародної комерційної діяльності.

Страхові послуги в МЕД.

Міжнародний туризм. Поняття та тенденції розвитку міжнародного туризму. Класифікація різновидів міжнародного туризму. Суб'єкти міжнародного туризму, специфіка їх цілей та діяльності. Інститути та інструменти регулювання міжнародного туризму в Україні. Україна в міжнародних туристичних операціях: національна специфіка та завдання.

Змістовий модуль (тема) 5

Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України

Україна в процесах міжнародної міграції капіталів та господарської транснаціоналізації. Сучасні особливості міжнародного інвестиційного процесу. Інвестиційні інтереси – рушійна сила руху капіталів. Трансформаційна специфіка національної участі в міжнародних ринках капіталів. Приватизація як інструмент залучення інвестицій до трансформаційної економіки.

Комерційні структури в процесах транснаціоналізації. Транснаціоналізація в підприємницькій сфері: суб'єкти та функціональна специфіка. Геостратегічні фактори розвитку інвестиційних тенденцій. Акціонерні форми і засоби транснаціоналізації комерційної діяльності. Неакціонерні форми транснаціоналізації господарської діяльності.

ТНК у системі міжнародного інвестування: особливості та новітні тенденції для України. ТНК у системі сучасних міжнародних

економічних відносин. Передумови поширення міжнародних корпорацій як форми господарювання: історичний контекст. Міжнародна природа господарської діяльності ТНК. Об'єктивні конкурентні переваги ТНК. Типи та структура корпорацій в економічній діяльності міжнародного й національного рівнів. Специфічні форми підприємницької транснаціоналізації в умовах ринкових перетворень. Наслідки господарсько-інвестиційної діяльності ТНК. Обмеження монополізації.

Спільні підприємства як форма міжнародної господарської діяльності України. Природа спільного підприємництва. Спільні підприємства: поняття та специфіка. Мотивація створення СП. Процес створення СП. Специфіка розвитку спільних підприємств в Україні.

Відкрита економіка України в системі міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин. Міжнародні валютно-фінансові інструменти в моделі відкритої економіки. Ризики макроекономічної дестабілізації через відкритість фінансово-монетарної та інвестиційної сфери. Ситуація із зовнішньою заборгованістю України.

Змістовий модуль (тема) 6

Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція

Поняття міжнародної міграції робочої сили: міграція в долі українського та інших народів.

Класифікація складових, факторів і видів міжнародної міграції.

Характеристика сучасного світового ринку праці.

Аналіз наслідків міграції на ринку праці.

Регулювання міграційних потоків.

Міграційний рух населення на території України

Змістовий модуль (тема) 7

Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності

Міжнародний рух технологій: предмет і сучасні тенденції.

Інструменти науково-технічного регулювання у відкритій економіці.

Інформатизація як визначальний фактор моделі міжнародного співробітництва.

Технополіси в стратегії розвитку відкритої економіки.
Стандартизація як фактор та умова міжнародного співробітництва.

Макроекономічна політика України в контексті сучасного НТП.

Блок змістових модулів (розділ) 3 МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Змістовий модуль (тема) 8 Міжнародні комерційні операції

Міжнародний контракт. Сутність та зміст міжнародного контракту. Типова послідовність контрактних пунктів експортно-імпорتنих операцій. Характеристика основних елементів міжнародного контракту.

Ціна міжнародного контракту. Фактори ціни контракту та її складові. Основні види цін міжнародних контрактів. Основні способи здійснення платежів за експортно-імпортними контрактами. Основні форми розрахунків, які використовуються в міжнародній комерційній практиці.

Поняття світової ціни. Вимоги щодо надання зовнішньоторговій ціні статусу міжнародної. Множинність світових цін. Тенденції взаємозв'язку внутрішніх та зовнішніх цін. Основні причини розбіжностей між внутрішніми і світовими цінами. Класифікація цін світового ринку. Особливості трансферних цін. Основні завдання трансфертного ціноутворення. Фактори, що впливають на політику трансфертного ціноутворення. Ціноутворюючі фактори і методика розрахунку експортних цін. Особливості ціноутворення під час укладання зовнішньоторгових угод. Основні стратегії ціноутворення у зовнішній торгівлі. Цінові і валютні умови зовнішньоторгових контрактів. Фінансові умови зовнішньоторгових угод.

«Інкотермс» – інструмент міжнародної торгівлі. Поняття «Інкотермс» (базисних умов постачання). Призначення і специфіка застосування «Інкотермс». Класифікація умов «Інкотермс». Визначення моментів переходу ризику і витрат з продавця на покупця згідно з «Інкотермс». Вибір транспорту міжнародних перевезень згідно з «Інкотермс».

Нормативна регламентація комерційної діяльності.

Блок змістових модулів (розділ) 4 РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Змістовий модуль (тема) 9

Регулювання міжнародної економічної діяльності України

Основні концептуальні проблеми регулювання відкритої економіки. Моделі відкритої економічної політики. Основне завдання підвищення конкурентно спроможності української економіки. Тарифно-нетарифне регулювання національного товаровиробника. Застосування митного тарифу в міжнародній практиці. Сучасні форми протекціонізму. Добровільні обмеження експорту в контексті антиімпортної політики. Антидемпінг як фактор у конкурентній боротьбі. Основні критерії оптимізації податкової системи податкової системи України.

Валютне регулювання міжнародної економічної діяльності України. Необхідність та економічний зміст валютного регулювання. Види валюти і валютних операцій. Механізм валютного регулювання. Роль МВФ та Світового банку у валютному регулюванні. Національний рівень валютного регулювання. Об'єкти валютного регулювання. Інструменти валютного регулювання.

Змістовий модуль (тема) 10

Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні

Правові засади митної справи. Загальні поняття митного регулювання здійснення зовнішньоекономічних операцій. Митна служба України. Основні завдання митних органів України.

Протекціоністська торгова політика і політика вільної торгівлі. Основні форми протекціонізму.

Класифікація інструментів торгової політики. Характер інструментів торгової політики. Тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Суть, функції та класифікація мита. Значення митного тарифу. Митна вартість товару. Витрати, що входять до митної вартості. Ефективна ставка тарифу, як реальний рівень митного обкладання кінцевих імпортованих товарів. Тарифна ескалація як підвищення рівня митного обкладання товарів зі зростанням ступеня їх обробки. Митні збори і податки.

Блок змістових модулів (розділ) 5

УКРАЇНА В ПРОЦЕСАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ І ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Змістовий модуль (тема) 11

Україна у світових інтеграційних процесах

Міжнародні економічні зв'язки в українській історії: ретроспектива та сучасність. Основи періодизації міжнародної економічної діяльності України. Докиївський період торгівлі. Торгова модель Київської Русі. Зовнішні зв'язки колоніального періоду. Радянський період розвитку національної спеціалізації та міжнародної торгівлі. Початок нової історії.

Специфіка процесів інтернаціоналізації на сучасному етапі. Практичні цілі міжнародного співробітництва в контексті системного аналізу. Сутність та особливості процесів інтернаціоналізації: українська специфіка. Сучасна національна геоекономічна модель: складові елементи та функціональні риси. Геоекономічна політика України в міжнародному контексті. Економічна інтеграція. Глобалізація і регіоналізація – форми соціально-економічної інтернаціоналізації. Регіональна інтеграція як фактор нових реалій міжнародної економічної діяльності України. Прикордонне співробітництво в Україні.

Торгово-коопераційні відносини та інтеграційний режим України з країнами СНД. Інтеграційно-дезінтеграційні контрверсії СНД: на шляху від «розлучення» до співіснування. Режими співробітництва з країнами СНД. Зона вільної торгівлі в рамках СНД. Проблема участі України в Митному союзі держав СНД: оцінка доцільності.

Європейський вектор зовнішньоекономічної діяльності: резерви співробітництва як фактор перспективної інтеграційної моделі. Завдання та умови європейської інтеграції України. Розвиток торговельно-економічних зв'язків з країнами Європи. Правові засади співробітництва України з ЄС. Україна в системі євро регіонів.

Чорноморський вектор міжнародної економічної діяльності. Чорноморське економічне співробітництво: сутність проекту. Напрями співробітництва в рамках ЧЕС у контексті геополітичних альтернатив. ЧЕС у вимірах глобальних стратегій. Особливості та завдання участі України в ЧЕС.

Змістовий модуль (тема) 12

Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва

Глобалізація економічного розвитку і роль МЕД у встановленні зв'язків національних економік зі світовим господарством та у формуванні елементів глобальної економіки.

Формування економічної єдності світу. Зближення матеріально-виробничих умов народів і держав. Транснаціоналізація світової економіки. Поглиблення процесу інтернаціоналізації виробництва й обігу. НТР: спільність сучасних продуктивних сил. Інтернаціоналізація відтворювальних процесів. Дематеріалізація і інтелектуалізація виробництва, зміна моделі економічного розвитку. Глобальні інвестиційні цикли.

Сталий розвиток в умовах глобалізації. Основні пропорції світового господарства. Рушійні сили і особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Моделі економічного розвитку.

Глобальна криза сучасної цивілізації. Головні глобальні і регіональні проблеми сучасного світу. Основні проблеми глобальної екології: економічні аспекти екологічного перенавантаження, світові водні та повітряні проблеми. Міжнародні економічні аспекти вирішення екологічних проблем, міжнародне природоохоронне співробітництво і проблеми розвитку оптимальної стратегії природокористування. Демографічні світові процеси, проблема перенаселення планети демографічні «ями» та «вибухи». Шляхи розв'язання глобальної продовольчої проблеми. Глобальна ресурсно-енергетична проблема. Безпека світової економіки. Проблема збереження миру, роззброєння й конверсії військового виробництва. Механізм вирішення глобальних проблем. Координація міжнародної економічної політики.

II. ЗМІСТ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Студенти заочної форми навчання напряму підготовки «Міжнародна економіка» виконують контрольну роботу з дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України».

Контрольна робота з дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» – це самостійно виконане студентом наукове дослідження економічних проблем щодо МЕД України, визначених кафедрою. Це вимагає від студентів творчого підходу, наполегливого пошуку, використання всіх отриманих знань, цілеспрямованості під час підготовки роботи.

Метою контрольної роботи є перевірка засвоєння знань, отриманих шляхом самостійного опрацювання теоретичних питань із дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України».

Контрольна робота з дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» складається з двох теоретичних питань та задачі. Перелік теоретичних питань можна використовувати при підготовці до заліку (іспиту).

Методика вибору варіанту контрольної роботи така: номери теоретичних питань студент обирає як перетин відповідного рядку і графи *таблиці 1* за двома останніми цифрами залікової книжки: за передостанньою цифрою вибирається рядок таблиці, а за останньою – графа. Варіант практичного завдання (задачі) обирається згідно з останніми цифрами залікової книжки (*i* – остання цифра, *j* – передостання).

Приклад: номер залікової книжки: $\times\times\times\times15$, – завдання – теоретичні питання під номерами: № 16 і № 46.

Таблиця 1 – Ключ до вибору питань, які входять до варіанту контрольної роботи

-		Остання цифра залікової книжки									
Передостання цифра залікової книжки	авто	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	0	1,31	2,32	3,33	4,34	5,35	6,36	7,37	8,38	9,39	10,40
	1	11,41	12,42	13,43	14,44	15,45	16,46	17,47	18,48	19,49	20,50
	2	21,51	22,52	23,53	24,54	25,55	26,56	27,57	28,58	29,59	30,60
	3	2,31	3,32	4,33	5,34	6,35	7,36	8,37	9,38	10,39	11,40
	4	12,41	13,42	14,43	15,44	16,45	17,46	18,47	19,48	20,49	21,50
	5	22,51	23,52	24,53	25,54	26,55	27,56	28,57	29,58	30,59	31,60
	6	2,30	3,31	4,32	5,33	6,34	7,35	8,36	9,37	10,38	11,39
	7	12,40	13,41	14,42	15,43	16,44	17,45	18,46	19,47	20,48	21,49
	8	22,50	23,51	24,52	25,53	26,54	27,55	28,56	29,57	30,58	31,59
	9	10,50	11,49	12,48	13,47	14,46	16,44	17,43	18,42	19,41	20,40

Творчий підхід до написання контрольної роботи передбачає глибоке вивчення літератури з теми, оцінку різних трактувань питання, отримання аргументованих висновків. Розгляд теоретичних питань повинен спиратися на аналіз статистичних даних, взятих із наукових джерел. Дані повинні бути відповідним чином оброблені та наведені у вигляді таблиць, діаграм або схем. Вони, своєю чергою, вимагають економічного аналізу і посилання на джерело.

Зміст роботи фактично відбиває план викладення обраної теми, в якому наводиться вся структура роботи з чіткими, конкретними формулюваннями питань, для визначення яких рекомендується скористатися змістом дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України».

Текст контрольної роботи слід викладати логічно, але при цьому не допускати простого переписування його з літератури. Наводячи цитати, формулюючи певні підходи, використовуючи запозичені статистичні матеріали з різних джерел, автор обов'язково повинен зробити посилання, а ці джерела назвати у загальному списку літератури.

Стосовно вимог до структури контрольної роботи кафедра дає такі рекомендації: загальний обсяг роботи має складати 12-15 сторінок тексту, який набирається на комп'ютері або пишеться від руки та оформлюється відповідним чином (див. нижче).

Структура роботи охоплює: титульний аркуш (див. додаток 1); зміст (див. додаток 2); питання, що розкривають суть проблеми; список використаної літератури. Кожний елемент контрольної роботи обов'язково починається з нового аркуша.

Контрольна робота має бути виконана й оформлена з дотриманням усіх вимог до наукових робіт.

Відредагований текст контрольної роботи має бути надрукований через 1,5 міжрядкових інтервали (таблиці – через 1 інтервал) до тридцяти рядків на сторінці на одному боці аркуша білого паперу формату А4; шрифт текстового редактора Word – Times New Roman 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: лівим, верхнім і нижнім – не менше ніж 20 мм, правим – не менше ніж 10 мм.

Абзацний відступ складає 12,5 мм від границі тексту.

Нумерацію сторінок роботи подають арабськими цифрами у правому верхньому куті без крапки в кінці. Першою сторінкою є титульний аркуш, але на ньому номер не ставлять.

Розділи (відповідають теоретичним питанням, що розглядаються, та практичним завданням) повинні мати порядкову нумерацію в межах роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки; слово «розділ» («питання», «пункт») не пишеться. Між цифрою, що позначає номер питання, і першою літерою заголовку має бути пробіл в один знак. Заголовки друкують симетрично до набору (посередині рядка) або з абзацного відступу.

Рисунки та таблиці у контрольній роботі повинні бути правильно оформлені та підписані.

Ілюстрації слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують арабськими цифрами поспідовно в межах кожного розділу контрольної роботи. Номер ілюстрації складається з номеру розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Назву ілюстрації від номеру слід відокремлювати рисою (тире); крапку в кінці назви ілюстрації не ставлять. Наприклад: «Рисунок 2.3 – Методи регулювання зовнішньої торгівлі» (третій рисунок другого розділу). Номер ілюстрації та її назва розміщуються під ілюстрацією симетрично до набору (посередині рядка); на всі ілюстрації мають бути посилання у тексті роботи.

Таблицю слід розміщувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше або на наступній сторінці. Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами в межах кожного розділу контрольної роботи. Номер таблиці складається з номеру розділу і порядкового номеру таблиці в цьому розділі, між якими ставиться крапка. Після номеру таблиці ставлять рису (тире) і друкують назву таблиці малими літерами (крім першої великої); крапку в кінці назви таблиці не ставлять. Наприклад: «Таблиця 2.1 – Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну» (перша таблиця другого розділу). Номер таблиці та її назва розміщуються над таблицею з абзацного відступу; на всі таблиці мають бути посилання у тексті роботи. У таблицях слід обов'язково зазначати одиницю виміру. Якщо всі одиниці виміру є однакові для всіх показників таблиці, то вони наводяться у заголовку. Одиниці виміру мають наводитися відповідно до стандартів. Чисельні величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Формули нумерують арабськими цифрами в межах кожного розділу контрольної роботи. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. В кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

При написанні контрольної роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали з яких наводяться в роботі або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «у роботах [1-3]...». Якщо наводиться цитата, то посилання надається одразу після закінчення цитати у квадратних дужках із зазначенням порядкового номеру джерела та відповідної сторінки джерела, наприклад: [4, с. 35].

Список літератури розміщується в кінці роботи. Він охоплює всі джерела, якими користувався автор (5-10 джерел). Оформлюється список літератури в алфавітному порядку, джерела також нумеруються для здійснення посилань на них. Пропонується використовувати як фундаментальні підручники, словники, енциклопедії, монографії, так і довідники, статистичні збірки та періодичні видання.

Таким чином, контрольна робота повинна бути підготовлена як цілісне закінчене дослідження з визначеної теми, рівень виконання якого свідчить про глибоку теоретичну підготовку студента.

III. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОРАДИ СТОСОВНО ТЕРМІНІВ ТА ЕТАПІВ ПІДГОТОВКИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота повинна бути виконана та представлена на кафедру для рецензування й отримання дозволу на захист не пізніше, ніж за 2 тижні до складання заліку з цієї дисципліни. Робота повинна бути подана у закінченому вигляді та належним чином оформлена.

Студенти, які не виконали контрольну роботу, або виконали її незадовільно, до складання заліку не допускаються.

Зважаючи на високі вимоги до змістовної частини контрольної роботи, слід мати на увазі, що відвідування консультацій керівника контрольної роботи дає змогу не лише контролювати хід підготовки, а й, перш за все, обговорювати дискусійні питання, наукові підходи. До кожної консультації студенту слід готуватися: формулювати питання, вибирати матеріал.

Після обрання питань контрольної роботи (залежно від номеру залікової книжки), студент знайомиться з тим, як вони висвітлені науковій літературі, який рівень їх розробки, які є фундаментальні видання з цих проблем, що нового з'явилося у періодиці.

Знайомство з питанням слід розпочинати з фундаментальних підручників, як вітчизняних, так і зарубіжних, в яких подається глибокий за змістом матеріал, що визнається світовою економічною наукою, розкриває сутність економічних категорій і процесів. Далі можна звертатися до монографій, періодичних видань для більш ґрунтовного розкриття проблеми.

Особливу увагу під час опрацювання літературних джерел слід приділити конспектуванню певних теоретичних положень зі своїми нотатками, зауваженнями. Це допоможе зробити огляд літератури, критично осмислити певну точку зору, сформулювати свою позицію.

Теоретичний матеріал бажано доповнити актуальними (не застарілими) статистичними даними.

Знайомлячись з літературою, необхідно перш за все звернутися до бібліотеки і файлового архіву ХНАДУ, наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка, Інтернет-ресурсів, що містять офіційну статистичну інформацію. Розглядаючи літературу та відбираючи потрібну,

слід на картках записувати її бібліографічні дані. Підібравши літературу, на цих же картках слід зробити нотатки про питання, що розглядаються в цих джерелах, – це допоможе при складанні змісту, бібліографічного огляду та списку використаної літератури.

Знайомство зі значним обсягом літератури та накопичення значної кількості законспектованих матеріалів дають змогу скласти уявлення про проблему в цілому, про її вузлові питання, про необхідність та можливість дослідження її в певному напрямку. На підставі цього складається план, який обговорюється та узгоджується з науковим керівником.

Під час написання тексту слід консультиватися з керівником, щоб у проведенні дослідження дотримуватися чіткої лінії, не допускати мішанини та суперечності положень. Автор може висвітлити різні точки зору в аналізі того чи іншого питання, але він повинен або приєднатися до якоїсь з них, або мати власну думку, що просліджується протягом усієї роботи.

IV. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Пріоритетні напрямки розвитку МЕД України.
2. Міжнародні економічні зв'язки в українській історії: ретроспектива та сучасність.
3. Вплив законодавчої бази на розвиток МЕД України.
4. Особливості застосування умов «Інкотермс» в Україні.
5. Україна на шляху до сучасної світогосподарської системи та основні напрями трансформації економічної політики.
6. Україна в процесах глобалізації і регіоналізації світової економіки.
7. Формування іміджу України на світовому ринку.
8. Проблеми становлення валютної системи в Україні.
9. Особливості валютного регулювання в Україні.
10. Механізм ефективної інтеграції України в світову систему транснаціонального капіталу.

11. Проблеми і перспективи участі іноземного капіталу в економіці України.

12. Проблеми і перспективи участі України в розвитку світового ринку капіталів.

13. Сучасні міжнародні виробничі зв'язки України та пріоритетні напрямки їхнього розвитку.

14. Україна в міжнародному науково-технічному співробітництві: потенціал, проблеми, перспективи.

15. Науково-технічна та інформаційна політика в системі пріоритетів МЕД України.

16. Україна у світових міграційних процесах.

17. Наслідки міжнародної міграції робочої сили для України.

18. Пріоритетні напрямки розвитку зовнішньоторговельних зв'язків України.

19. Експортно-імпортна діяльність: види та українська специфіка.

20. Специфіка експортного потенціалу України.

21. Фактори розвитку експортного потенціалу України.

22. Особливості митного регулювання при здійсненні експортно-імпорتنих операцій в Україні.

23. Торговельно-економічні відносини України з окремими країнами (за вибором студента).

24. Україна на світовому ринку послуг. Особливості становлення ринку послуг у відкритій економіці України.

25. Потенціал і перспективи участі України в розвитку міжнародного туризму. Особливості розвитку міжнародного туризму в Україні.

26. Розвиток в Україні лізингової (консалтингової, франчайзингової) діяльності і перспективи виходу на світовий рівень.

27. Потенційні можливості використання міжнародного факторингу і/або форфейтингу в МЕД України.

28. Спільні підприємства у структурі економіки України.

29. Суть, класифікація і порядок створення спільних підприємств на території України.

30. Особливості механізму функціонування спільних підприємств в Україні.

31. Спільні підприємства як форма міжнародної господарської діяльності України.

32. Українська держава як суб'єкт міжнародного бізнесу.
33. Роль транснаціональних компаній в економіці України.
34. Спеціальні економічні зони в МЕД України.
35. Проблеми створення спеціальних економічних зон в Україні.
36. ВЕЗ як плацдарм інтеграції України в розвинені світогосподарські зв'язки.
37. Проблеми та перспективи розвитку транспортно-експедиторського посередництва в системі МЕД України.
38. Шляхи підвищення ефективного використання географічного розташування України щодо різноманітних напрямків міжнародних перевезень.
39. Вплив міжнародних транспортних коридорів на розвиток МЕД України.
40. Участь України у системі міжнародних транспортних коридорів.
41. Зміст та умови транспортного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності.
42. Співробітництво України в рамках СНД.
43. Участь України у субрегіональних проектах: сучасний стан і перспективи.
44. Розвиток транскордонного співробітництва як один із пріоритетів співробітництва України та ЄС.
45. Формування транснаціональних фінансово-промислових груп як один із шляхів розвитку економічної інтеграції в рамках ЄСП і СНД.
46. Інтеграція України в сучасну систему світогосподарських зв'язків.
47. Особливості та пріоритетні напрямки інтеграції української економіки у світову економічну систему.
48. Основні об'єктивні і суб'єктивні риси, які визначають специфіку української участі в процесах регіоналізації.
49. Внутрішні та зовнішні чинники включення України в систему світогосподарських зв'язків.
50. Організація розрахунків в іноземній валюті з міжнародних економічних операцій в Україні.
51. Сировинні ресурси в МЕД України.
52. Екологічні обмеження зростання економіки України в контексті сучасної глобалістики.

53. Проблеми і перспективи вступу України до Європейського Союзу.

54. Європейський вектор відкритої економічної моделі України.

55. Україна та Світова Організація Торгівлі (СОТ).

56. Участь України в міжнародних економічних організаціях.

57. Проблеми і перспективи співробітництва України з міжнародними кредитно-фінансовими організаціями.

58. Міжнародні організації в системі регулювання зовнішньоекономічних зв'язків України.

59. Значення реалізації проектів міжнародних економічних організацій у МЕД України.

60. Міжнародне співробітництво України в рамках розв'язання глобальних проблем існування людства.

V. ЗАДАЧА ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

(i – остання цифра залікової книжки, j – передостання)

Економіка країни характеризується такими даними:

Найменування показника	Значення, млрд. дол. США
Експорт товарів	$800 + i$
Імпорт товарів	$750 + j$
Дохід громадян країни від іноземних інвестицій у вигляді процентних виплат	$100 + j$
Дохід зарубіжних інвесторів у вигляді відсотків	$10 + j$
Витрати громадян цієї країни на туризм	$30 + i$
Доходи цієї країни від туризму	$25 + i$
Односторонні трансферти країни	$25 + j$
Відтік капіталу з країни	$142 - 2j$
Приплив капіталу до країни	$32 - i$

Розрахуйте сальдо:

- а) поточного рахунку;
- б) торгового балансу;
- в) рахунку руху капіталу;
- г) платіжного балансу.

VI. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ

Платіжний баланс (ПБ) – це статистичний звіт, в якому в систематизованому вигляді наводяться підсумки всіх економічних угод між резидентами цієї країни і рештою країн протягом певного періоду часу (як правило, року).

До кредиту ПБ належать угоди (операції) «експортного типу», в результаті яких відбувається відтік цінностей і приплив валюти до країни. До дебету належать угоди (операції) «імпортного типу», в результаті яких країна витрачає іноземну валюту в обмін на придбані цінності.

Отже, кредитова частина ПБ відповідає поняттям «надходження», «доходи», і тому цифри, які відносять на неї, записуються зі знаком «плюс» (+) або не мають жодного знаку. Дебетова частина ПБ відповідає поняттям «платежі», «витрати», і тому цифри, які відносять на неї, записуються зі знаком «мінус» (-).

Як зразок складання платіжного балансу діє схема, опублікована МВФ у 1977 р. Повна докладна схема складання платіжного балансу, рекомендована МВФ, містить 112 статей. Укрупнена схема зводить ці статті в 7 блоків (А – Н) (табл. 1). Своєю чергою, блоки укрупненої схеми можна об'єднати в три групи (три основних рахунки):

- I. «Рахунок поточних операцій» (або «Поточний платіжний баланс») – блок А;
- II. «Рахунок операцій з капіталом і фінансовими інструментами» («Баланс руху капіталів (короткострокові і довгострокові операції) і кредитів») – блоки В + С + D;
- III. Балансуючі операції – блоки Е + F + G – відображають в основному операції державних органів щодо врівноваження платіжного балансу.

У результаті утворюється сальдо балансу офіційних розрахунків, яке фінансується, тобто погашається (якщо воно негативне) чи розподіляється (якщо воно позитивне) переважно за рахунок підсумкової зміни золотовалютних та інших офіційних резервів країни (блок Н).

Таблиця 1 – Укрупнена класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ

A.	I. РАХУНОК ПОТОЧНИХ ОПЕРАЦІЙ	3+9
1.	Товари: експорт FOB ¹ (+)	
2.	Товари: імпорт FOB (-)	
3.	Усього: торговий баланс (Сальдо балансу зовнішньої торгівлі)	1+2
4.	Експорт услуг (+)	
5.	Імпорт услуг (-)	
6.	Чисті ² доходи від інвестицій	
7.	Інші чисті послуги і доходи (трудові доходи)	
8.	Чисті поточні трансферти (приватні і державні односторонні перекази)	
9.	Усього: Баланс послуг і некомерційних операцій, доходи і платежі за інвестиціями (Баланс «невидимих» операцій)	4+5+6+7+8
	II. РАХУНОК ОПЕРАЦІЙ З КАПІТАЛОМ І ФІНАНСОВИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ (БАЛАНС РУХУ КАПІТАЛІВ)	B+C+D
B.	Прямі інвестиції та інший довгостроковий капітал	10+11+12
10.	Прямі інвестиції	
11.	Портфельні інвестиції	
12.	Інший довгостроковий капітал	
	Усього: A+B: БАЗИСНИЙ БАЛАНС	A+B
C.	Інший короткостроковий капітал	
D.	Помилки і пропуски	
	Усього: A+B+C+D: БАЛАНС ЛІКВІДНОСТІ	A+B+C+D
	III. БАЛАНСУЮЧІ ОПЕРАЦІЇ	E+F+G
E.	Статті, що компенсують	13+14+15
13.	Переоцінка золотого запасу	
14.	Спеціальні права запозичення (SDR)	
15.	Переоцінка валютних резервів	
	Усього: A+B+C+D+E	A+B+C+ +D+E
F.	Надзвичайне фінансування	
G.	Зобов'язання у складі валютних резервів іноземних державних органів	
	Усього: A+B+C+D+E+F+G: БАЛАНС ОФІЦІЙНИХ РОЗРАХУНКІВ, ПІДСУМКОВИЙ БАЛАНС	A+B+C+D+ +E+F+G
H.	Підсумкова зміна резервів	16+17+18+ +19+20
16.	Монетарне золото (державний золотий запас)	
17.	СПЗ	
18.	Резервна позиція у МВФ	
19.	Інші вимоги	
20.	Використання кредитів МВФ	

¹ експорт та імпорт оцінюються на умовах FOB, тобто не включаючи до ціни товару вартість перевезення і страхування

² термін «чистий» означає сальдо за кредитом і дебетом за тим чи іншим розділом платіжного балансу

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Багрова І. В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб. / [за ред. І. В. Багрової]. – К. : ЦНЛ, 2004. – 384 с.
2. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : підручник / В. Є. Новицький. – К. : КНЕУ, 2003. – 948 с.
3. Агєєв Є. Я. Зовнішньоекономічна діяльність : основи, маркетинг, менеджмент, облік, ефективність : навч. посіб. / Є. Я. Агєєв, В. І. Чепінога. – Харків, 2006. – 480 с.
4. Дідівський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / М. І. Дідівський – К. : Знання, 2006. – 462 с.
5. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : підручник для вузів / [І. В. Багрова, Н. І. Редіна, В. Є. Власик, О. О. Гетьман]. – Київ : ЦНЛ, 2004.
6. Поєдинок В. В. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / В. В. Поєдинок. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 288 с.
7. Торгова Л. В. Основи зовнішньоекономічної діяльності : практикум / Л. В. Торгова, О. В. Хитра. – Львів : Новий Світ-2000, 2007. – 512 с.

Додаткова

1. Про зовнішньоекономічну діяльність : закон України від 16.04.91 р. № 959-ХІІ // ВВР України. – 1991. – № 29. – ст. 377.
2. Владимиров К. Н. Митне регулювання : навч. посіб. / К. Н. Владимиров, В. Ю. Бардачова. – Херсон : Олді-плюс, 2002. – 336 с.
3. Грачев Ю. Н. Внешнеэкономическая деятельность. Организация и техника внешнеторговых операций : учеб.-практ. пособие / Ю. Н. Грачев. – М. : Интел-Синтез, 2001. – 592 с.
4. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики. ХХ – початок ХХІ ст. : навч. посіб. / [В. Ф. Салабай, І. Д. Дудко, М. В. Борисенко, М. П. Чуб. – К. : КНЕУ, 2008. – 368 с.
5. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посіб. / [Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, І. Ю. Сіваченко та ін.]. – К. : ЦНЛ, 2006. – 792 с.

6. Міжнародна економіка : навч. посіб. / [Ю. Г. Козак, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогон та ін.]. – К. : АртЕк, 2002.
7. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 406 с.
8. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посіб. / [Козик В.В., Панкова Л.А., Карп'як Я.С. та ін.] – К. : ЦНЛ, 2004. – 608 с.
9. Пісьмаченко Л. М. Державне управління зовнішньоторговецькою діяльністю в Україні: регулювання та контроль : монографія / Л. М. Пісьмаченко. – Донецьк : Юговосток, ЛТД, 2008. – 366 с.
10. Прокушев Е. Ф. Внешнеэкономическая деятельность. Инкотермс 2000 : учеб. пособие / Е. Ф. Прокушев. М. : Дашков и К, 2004. – 307 с.
11. Руденко Л. В. Розрахункові та кредитні операції у зовнішньоекономічній діяльності підприємства : підручник / Л. В. Руденко. – К. : Лібра, 2002. – 304 с.
12. Сандровский К. К. Международное таможенное право : учебник / К. К. Сандровский. – К. : Знання, КОО, 2002. – 461 с.
13. Солошенко Л. Зовнішньоекономічна діяльність : організація та документальне оформлення / Л. Солошенко. – Х. : Фактор, 2001. – 176 с.
14. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації : монографія / за ред. Д. Г. Лук'яненка. – К. : КНЕУ, 2001. – 538 с.
15. Терещенко С. Основи митного законодавства України: Питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / С. Терещенко. – К. : Август, 2001. – 422 с.

Адреси рекомендованих Internet-ресурсів:

1. <http://globalfindata.com>
2. <http://www.ereport.ru>
3. <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. <http://www.bank.gov.ua>
5. <http://www.minfin.gov.ua>
6. <http://www.finance.ua>
7. <http://rada.gov.ua>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЦЕНТР ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

Кафедра міжнародної економіки

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни

«Міжнародна економічна діяльність України»

Виконав:

студент групи ЕМз-__

Петров В.Н.

шифр (012345)

Перевірив:

доц. Болдовська К.П.

Харків 20__

ПЛАН КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант № 01

1. Пріоритетні напрямки розвитку міжнародної економічної діяльності МЕД України	3
2. Спільні підприємства як форма міжнародної господарської діяльності України	8
3. Задача	13